

Stimată redacție!

Vă trimit spre publicare acest modest articol scris cu ocazia „Zilei Mondiale a Teatrului”. Dacă nu puteți să-l publicați din diferite motive doresc să-l dați revistei „22” sau „României literare”. (Sînt profesor de educație fizică la Școala cu clasele 1—8 nr. 2 Zalău, unde mai predau franceza și muzica. Am fost, sînt și voi fi mereu preocupat de TEATRU și de FILM. În anii studenției am făcut parte din trupa „Teatrului studențesc PODUL”. Pînă voi ajunge acasă, la Tirgu Mureș, fac teatru cu copiii de la școală și fac cite un drum la București, Cluj sau în orașul natal, pentru a fi la zi cu mișcarea teatrală, pentru a vedea ultimele producții teatrale.)

Vă mulțumesc, cu respect,
Barătosi Iosif Gavril

P.S. Fiți îngăduitori cu textul trimis. E prima oară cînd trimit un material spre publicare.
Dumnezeu să vă binecuvinteze!

Zalău, 27 martie 1990

Teatrul Național din Tirgu Mureș, imediat după revoluție, dorind să contribuie la contul „Libertatea 1989”, a pus pe atîș, în acest scop, două spectacole cu piesele *Irgalmas hazugság (Minciuna consolatoare)* la secția maghiară și *Trăsura la scară* la secția română. Dacă primul spectacol a putut fi vizionat, al doilea nu s-a reprogramat mai tîrziu, din lipsă de spectatori.

Nu e nici o aluzie aici; cetățenii — indiferent de naționalitate — merg mai rar sau nu mai merg deloc la teatru. Și asta nu numai la Tirgu Mureș, ci în toată țara. S-ar părea că unora dintre spectatorii mureșeni — și nu numai lor — nu le mai place atît de mult ca pînă acum teatrul jucat pe scena clasică și au vrut să încerce un experiment teatral nemiîncercat la noi — după cite știm — pînă acum: happeningul. Așa au ieșit ei pe „scena străzii”, împreună cu alți cetățeni de aiurea — care n-au fost niciodată la un teatru și n-au jucat niciodată teatru —, după o prealabilă pregătire, cu „recuzita” necesară: pietre, sticle incendiare, bite și ce au mai găsit la îndemînă, „jucînd” nu numai pentru ei înșiși, ci pentru lumea întreagă — îngrozită de oribilul „spectacol” — un „teatru” al violenței, al terorii, al fricii, al groazei, al cruzimii, al disperării, al urii, al neîncrederii, al rușinii...

„Încercarea” s-a soldat cu un regretabil — puțin spus — eșec. Rezultatul: cîțiva morți și zeci de răniți. Printre victimele „experimentului” (cine l-o fi organizat?) se numără și mulți nevinovați. Aceștia nu cunoșteau, se pare, o cugetare mereu actuală, care se adresează tuturor celor ce vrem să ne păstrăm demnitatea umană: „De omul care nu are nimic în cap să te ferești. El va avea întotdeauna ceva în mînă”.

Și toate acestea s-au petrecut — incredibil — într-o perioadă în care am putut revedea în cadrul emisiunilor Televiziunii Române — „Ce dumnezeiască fericire!” — cel mai bun spectacol al anului 1986, cu piesa *Livada cu vișini* de Cehov, interpretat de secția română a Naționalului tirgumureșean în mizanscena regretatului regizor maghiar Harag György, spectacol care merită un turneu în lumea întreagă, și cînd, la Tirgu Mureș, se joacă o nouă premieră, o minunată reprezentație după o dramatizare a nuvelei *Smerita* de Dostoievski, care ne învață că nu trebuie să ne lăsăm înșelați de falsă idee că „totul e permis” și al cărei leitmotiv ne sfătuieste pe toți cei de naționalitate oameni și a căror patrie este „Terre des hommes” să urmărim indemnul lui Iisus: „Oameni, iubiți-vă!”.

Pînă pe data de 16 martie spectacolul cu *Smerita* s-a jucat de două ori: în 13 martie — premiera, și apoi în 15 martie. L-am urmărit pe cel de-al doilea. Spectatorii ocupaseră doar un sfert din fotoliile stalului.

Dacă mureșenii, chiar pușini la număr, români și maghiari deopotrivă, ar fi văzut spectacolul și i-ar fi receptat mesajul nu credem că s-ar fi întîmplat ceea ce s-a întîmplat, pentru că ei nu ar fi permis niciodată așa ceva; căci sîntem convinși că ARTA este cale spre IUBIRE așa cum IUBIREA este cale spre MÎNTUIRE.

Oameni! locul vostru, acum, este la Teatru, unde învățați să vă iubiți aproapele, și nu pe stradă atunci cînd — și cum — nu trebuie. Iar aproapele vostru, după Gandhi, adeptul nonviolentei — care se referă la învățăturile lui Buddha — nu este doar familia voastră mai mică sau mai mare sau cercul vostru de prieteni („Ne reculegem într-un cerc închis Ce nu permite ochilor s-admire”), ci toată omenirea, ba chiar mai mult decît atît; tot ceea ce are viață, tot ceea ce este viu, tot ceea ce trăiește în această lume, în acest Univers în care „Spiritul mișcă materia” (Vergilius).

Oameni de pretutindeni! umpleți din nou sălile TEATRULUI care vă aparține, care vă dorește și care — ca și pînă acum și mereu de acum înainte — vă așteaptă cu dragoste. „Un popor care nu-și ajută și nu-și promovează teatrul, dacă nu e mort e pe moarte.” (Federico Garcia Lorca).

Barătosi Iosif Gavril